

Kommunal forvaltning ved opprydning i spredt bebyggelse

Av Arnstein Flatlandsmo

Flatlandsmo er prosjektleder på Miljøkontoret i Frogn kommune

Innlegg på møte i Norsk vannforening
4.11.04

Problemstillinger

Frogn kommune er med sine 86 km² en liten kommune ved Oslofjorden. Kommunen har rundt 13000 innbyggere, hvorav 85 % er bosatt i tettbygd strøk (Drøbak med omegn). Frogn er en vekst- og presskommune med kort avstand til Oslo og store, lett tilgjengelige hytteområder. Med utgangspunkt i avløpsforholdene i spredt bebyggelse har Frogn lenge hatt mange utfordringer:

- Omtrent 7-800 boliger og 3000 hytter i spredt bebyggelse
- Bunnefjorden er forurenset
- og Årungen er ikke helt frisk den heller
- Mange av våre andre innlandsresipienter (bekker, elver og dammer) er forurenset
- Tildels **svært** lite løsmasser
- Alle har egne brønner
- Mange hytter med ulovlig innlag vann (>95 %)
- Store hytteområder er tettbygd strøk
- Hytter i bruk som helårsboliger
- Press på omregulering fra hytte til bolig
- Hytteeiere er vaksinert mot fellesanlegg

Hvordan ville Frogn kommune møte disse utfordringene?

Høsten 2002 vedtok man en "lokal forskrift om utslipp av avløpsvann i Frogn kommune".

Forskriften bygger i hovedsak på tre punkter; Utslippskrav, rammeplaner og få godkjente løsningstyper. I tillegg har Frogn kommune:

- opprettet et Miljøkontor
- vedtatt en gebyrforskrift
- kjøpt inn GIS i avløp som registrerings- og styringsverktøy
- registrert avløpsanlegg og brønner på 6-700 boliger og fritidsboliger
- laget en rammeplan
- vedtatt at **all** utbygging skal skje i privat regi

Med disse vedtakene har Frogn kommune lagt opp til en storstilt privat utbygging av mindre avløpsanlegg i kommunen, både for boliger og fritidsboliger. Det er lagt politiske føringer for at det fra det offentlige ikke skal gis noen form for kompensasjon eller støtte til bygging av anlegg. For å gjøre det lettest mulig for bolig- og hytteeiere, ble Miljøkontoret opprettet. Her skal man kunne få den informasjon man har behov for.

Våtmarksfilter for tre boliger

Lokal forskrift

Lokal forskrift er i hovedsak basert på tre elementer, nemlig krav til restutslipp, krav til rammeplaner i de største hytteområdene, samt få godkjente avløpsløsningstyper.

Krav til restutslipp

Tabell 1. Utløpsvannet fra et avløpsanlegg skal oppfylle følgende verdier, enten i form av renseprosent eller konsentrasjon:

Parameter	Utslipps-konsentrasjon	Rensegrad
Tot P, mg/l	< 1,0 mg/L	90 %
Tot N, mg/l	< 40,0 mg/L	50 %
TKB/100 ml	< 1000	

Kravet til fosforrensing er det vanlige i Norge, og vi ser at flere og flere kommuner setter lignende bakteriekrav. Når det gjelder kravet til nitrogenrensing, er Frogn så langt alene om å forlange dette. Det er et strengt krav som er satt fordi vannforsyningen i spredt bebyggelse i Frogn er 100 % basert på grunnvann. Man er derfor helt avhengige av å sørge for at vannet vil forbli trygt å drikke. Vi ser at de fleste anleggsleverandører er interessert i å videreutvikle sine produkter slik at de overholder våre krav. Så langt er det bare en leverandør av mini-rensenlegg som har sagt at det er uaktuelt å levere anlegg i Frogn.

Rammeplaner

I de store hytteområdene i kommunen ligger eiendommene og bygningene så tett at det ikke er snakk om spredt bebyggelse. For å sikre at kommunen får en oversikt over områdene har man derfor satt krav til at det skal utarbeides rammeplaner før meldinger etter lokal forskrift godtas. En rammeplan skal m.a. inneholde en oversikt over eksisterende brønner (felles- og enkeltbrønner) og avløpsanlegg, samt hvilke planer man har for utviklingen av vann- og avløpssitua-

sjonen i områdene. Det viser seg at slike rammeplaner ofte følger hyttevel-grenser.

Tillatte anleggstyper

Frogn's lokale forskrift stiller krav til hvilke anleggstyper som kan benyttes. Dette er våtmarksfilter (etter VA-miljøblad nr. 49), minirensanlegg klasse 1 (VA-miljøblad nr. 52) samt kompaktfilter for gråvann (VA-miljøblad nr. 48). I tillegg godkjennes tett tank for svartvann.

Kompaktfilter for gråvann, boligmodell, i kombinasjon med tett tank for svartvann

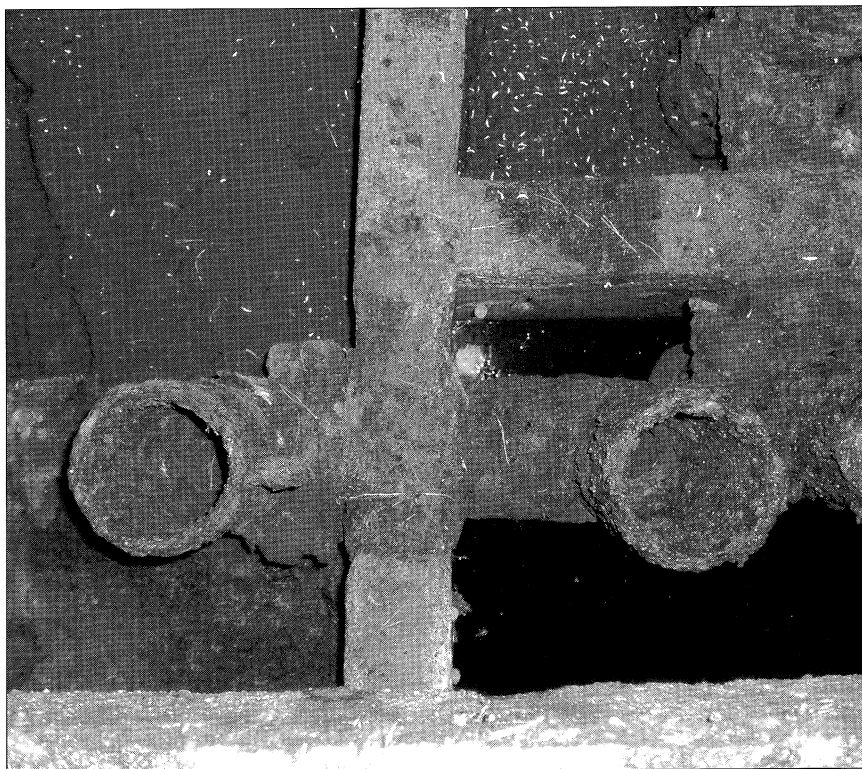
Opprettelse av Miljøkontor

Miljøkontoret ble opprettet for å få gjennomført opprydning i avløpsforholdene i spredt bebyggelse. Flere funksjoner er tillagt stillingen:

- Aktiv veiledning
- befarings på den enkelte eiendom (der det er etterspurt)
- Holde oversikt over leverandører og priser
- Oversikt over tilgjengelige og godkjente anleggstyper
- Behandle søknader og meldinger (utslipp og byggesak)
 - Frist for meldinger er satt til tre uker

- Ha tilgjengelig alle skjema den enkelte måtte ha behov for
- Følge opp ulovlige utslipp av avløpsvann (gir pålegg)
- Følge opp forurensing av drikkevannsbrønner
- Utvikler/oppdaterer Miljøkontorets nettsider

Melding/søknad om utslipp samt byggesøknad er gebyrbelagt, og målet er at miljøkontoret skal være selvfinansiert ved hjelp av disse gebyrene

Mange avløpsanlegg er gamle, og har redusert renseevne

Hva har skjedd i løpet av to år?

I løpet av de to årene som er gått siden de nødvendige politiske vedtak ble gjort, er følgende gjennomført:

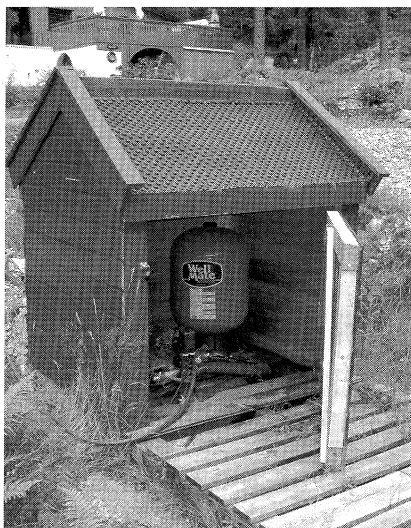
- 53 godkjente meldinger om utslipp fra mindre avløpsanlegg
- 5 godkjente søknader om utslipp fra mindre avløpsanlegg (+ endel avslåtte søknader)
- 4 godkjente rammeplaner (totalt 100 boliger og 800 hytter)
- To rammeplaner venter på politisk godkjennelse

Når man vet det totalt finnes ca. 3700 boliger og fritidsboliger i spredt bebyggelse i Frogn, er dette relativt lave tall. Selv om man tar høyde for at det alltid vil være behov for en informasjons- og betenkningsfase før mange setter i gang. For mange er det i tillegg et stort økonomisk løft som krever en viss planlegging over noen år.

Derfor ble det i mai 2004 sendt ut "varsel om pålegg om tiltak opprydning vedrørende reduksjon av utslipp av avløpsvann" til 60 boliger og fritidsboliger. 52 av disse mottok en måned senere "pålegg om tiltak vedrørende reduksjon av utslipp av sanitært avløpsvann". Frist for opprydning er satt til 1. juli 2005, altså ett år. Grunnen til at så få har fått pålegg, er fordi man ønsker å gi alle en tett oppfølging. Man var usikker på hvilke tilbakemeldinger som ville komme, blant annet i forhold til klager på vedtak.

Totalt kom det seks klager på pålegget, hvorav fem er avvist i de tilgjengelige politiske klageorganene, mens en har fått utsettelse. Fem av seks har foregitt problemer med å takle det økonomiske ved pålegget som bakgrunn for klagen.

De generelle tilbakemeldingene, samt antall klager, gjør at det satset på å gi pålegg til rundt 150 boliger og fritidsboliger i løpet av 2005. Det viser seg å være helt nødvendig å gi pålegg for initiere og opprettholde takten i en slik opprydningsprosess. Like fullt tas det sikte på at de fleste boliger og hytter i Frogn skal ha installert nye, godkjente avløpsanlegg i løpet av 2007.

Mange boliger og fritidsboliger i spredt bebyggelse baserer sin vannforsyning på egne borebrønner, noe som setter høye krav til avløpsrensing